

ECONOMICS

Syllabus

Full Marks: 100

Teaching Hrs: 150

Course Content

PART A: QUANTITATIVE TECHNIQUES IN ECONOMICS

Unit 1. Basic Statistics used in Economics

33 Teaching Hours

- Introduction to Statistics- Definition, importance and limitations
- Collection and organisation of data: Primary and secondary data, Methods of primary data collection, Concept of census and sampling, Methods of sampling, Reliability of secondary data, Organisation and Presentation of data, Organisation of data, Presentation: tables, diagrams (Bar, Pie), graphs, (Line, Frequency, Histograms and Ogives)
- Condensation of data: Measures of central tendency: Mean (AM, GM, HM), Median, Mode, Partition values: Quartiles; Deciles and Percentiles, Dispersion; Range, Mean Deviation Quartile Deviation and Standard Deviation

Unit 2. Mathematics used in Economics

15 Teaching Hours

- Law of indices, logarithms and its rules and uses
- Solution of equations (one, two and three variables) and its application in economics
- Equation of a straight line

Unit 3. Quantitative Analysis in Economics

2 Teaching Hours

- Need for quantitative analysis in economics
- Use of statistics and mathematics in economics

PART B: BASIC CONCEPTS OF ECONOMICS

Unit 4: Nature of Economics

10 Teaching Hours

- Definition of economics - Adam Smith, A. Marshall and L. Robbins
- Subject matter of economics
- Concept of positive and normative economics
- Concept of micro and macro economics

Unit 5: Basic Economic Issues

7 Teaching Hours

- Scarcity and choice
- Allocation of resources
- Concept of production possibility curve (PPC)

Unit 6: National Income Accounting

10 Teaching Hours

- Concept of Gross Domestic Product (GDP), Gross National Product (GNP), National Income (NI), Net National Product (NNP), Personal Income (PI) and Disposable Income (DI)
- Measurement of National Income- Product, Income and Expenditure Methods
- Difficulties in measuring National Income

Unit 7: Meaning and Indicators of Economic Development

8 Teaching Hours

- Concept of economic development
- Characteristics of developing countries
- Indicators of economic development

PART C: NEPALESE ECONOMY

Unit 8: Natural Resources of Nepal

10 Teaching Hours

- **Water Resource:** Importance, Potential, Current situation
- **Forest Resource:** Importance, Causes and consequences of deforestation
- **Mineral Resource:** Importance, Problems
- Environment and natural resource management for sustainable development
- Problems of natural resource management

Unit 9: Human Resource**8 Teaching Hours**

- Role of human resource • Current population situation- Size, Growth, Distribution, Composition • Concept of Human Development Indicators (HDI) • Causes and consequences of high population growth and remedial measures

Unit 10: Agriculture**7 Teaching Hours**

- Characteristics, importance and problems • Sources of agricultural finance • Nature and problems of agricultural marketing

Unit 11: Poverty**10 Teaching Hours**

- Concept of poverty • Characteristics of the poor • Causes of poverty • Measures of poverty reduction

Unit 12: Industry**10 Teaching Hours**

- Importance and problems of cottage, small, medium and large scale industries
- Tourism industry: Importance, Prospects, Problems and remedial measures • Current status of public enterprises

Unit 13 Transportation and Communication**5 Teaching Hours**

- Role of transportation and communication in economic development • Means of transportation and communication

Unit 14: Foreign Trade**4 Teaching Hours**

- Growth, composition and direction • Problems

Unit 15: Government Finance**4 Teaching Hours**

- Classification of government expenditure • Sources of government revenue

Unit 16: Development Planning**7 Teaching Hours**

- Concept of planning • Objectives, priorities, policies of current plan • Process of plan formulation

Model Questions**Code: 126****Full Marks: 100****Time: 3 hrs.****Pass Marks: 35**

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable. The figures in the margin indicate full marks.

Part 'A'

1. Distinguish between primary and secondary data. Explain various methods of collecting primary data. [3+7]

Or

Distinguish between singular and plural definitions of statistics.

2. Answer the following questions.

[2x5 = 10]

- (a) Draw a pie diagram to present the following composition of population.

Brahamins	Chheritri	Maithali	Newars	Others
5000	4500	4000	3500	1000

- (b) Calculate median from the following data:

Value	0-4	5-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69
Frequency	328	350	720	664	598	524	38	244

3. Answer any two questions:

[2x5 = 10]

(a) Simplify:
$$\frac{\left(x + \frac{1}{y}\right)^x \left(x - \frac{1}{y}\right)^x}{\left(y + \frac{1}{x}\right)^x \left(y - \frac{1}{x}\right)^x}$$

(b) Find the values of x and y from the following equations:

$$6x - 5y + 7 = 0$$

$$3x + y - 14 = 0$$

(c) Find the equation of a straight line, which passes through the point (4, -4) and whose intercept on the axis are 3 times its intercepts on the y-axis.

Part 'B'

Answer the following questions.

4. Define GDP and GNP. Explain the difficulties in computing national income.

5. Answer two questions.

(a) Micro economics and macroeconomics.

(b) Scarcity and choices

(c) Indicators of economic development.

Part 'C'

6. Answer any six questions:

6x5 = 30

- (a) Explain the importance of water resources in Nepal.
 (b) What are the consequences of population growth in Nepal?
 (c) What are the sources of agricultural credit in Nepal?
 (d) Show the importance of tourism in Nepal.
 (e) Discuss about the main problems of Nepalese foreign trade.
 (f) Explain the sources of government revenue in Nepal.
 (g) Mention the strategies of the current plan of Nepal.
 (h) How does communication help in the development of Nepal?

7. Explain the problems of small and cottage industries. What are your suggestions to mitigate them? 5+5

Or,

Discuss the role of agriculture in the economic development of Nepal. 10

8. Answer all the following questions:

2x5 = 10

- (a) Mention any four causes of deforestation in Nepal.
 (b) Point out the indicators of Human Development in Nepal.
 (c) Write four major sources of agricultural finance in Nepal.
 (d) Write any four problems of transportation development in Nepal.
 (e) Explain four causes of poverty in Nepal.

Part A: Quantitative Techniques in economics

1. Introduction to Statistics

1. 2071 Set D Q.No. 1

Define statistics? Explain the uses of statistics.

[4+6]

तथ्याङ्कशास्त्रको परिभाषा दिनुहोस् । तथ्याङ्कशास्त्रका प्रयोगका बारेमा वर्णन गर्नुहोस् ।

2. 2070 Supp Set A Q.No. 1

Define statistics. Explain its importance and limitations

[3+7]

तथ्याङ्कशास्त्रको परिभाषा दिनुहोस् । यसको महत्व र सीमाहरूको व्याख्या गर्नुहोस् ।

3. 2070 Set D Q.No. 1

What do you mean by statistics? Describe the importance and limitations of statistics. [2+4+4]

तथ्याङ्कशास्त्र भनेको के हो ? यसका महत्व र सीमाहरूको वर्णन गर्नुहोस् ।

4. 2068 Q.No. 1
Define statistics. Explain the limitations of statistics. [4+6]
तथ्याङ्कशास्त्रको परिभाषा दिनुहोस् । तथ्याङ्कशास्त्रका सीमाहरूको व्याख्या गर्नुहोस् ।
5. 2068 Q.No. 2
Describe the use of statistics in economics. [10]
अर्थशास्त्रमा तथ्याङ्कशास्त्रको प्रयोगबारे वर्णन गर्नुहोस् ।
6. 2066 Q.No. 1
What is statistics? What is its importance in economics? [4+6]
तथ्याङ्कशास्त्र भनेको के हो ? अर्थशास्त्रमा यसको के महत्व छ ?
7. 2065 Q. No. 1
What is statistics? Explain the importance of statistics in Economics. [5+5]
तथ्याङ्कशास्त्र भनेको के हो ? अर्थशास्त्रमा तथ्याङ्कशास्त्रको महत्वको बारेमा व्याख्या गर्नुहोस् ।
8. 2064 Q.No. 1
Describe the need for quantitative analysis in Economics. [10]
अर्थशास्त्रमा परिमाणात्मक विश्लेषणको महत्वबारे वर्णन गर्नुहोस् ।
9. 2063 Q. No. 1
Describe the use of statistics in economics. [10]
अर्थशास्त्रमा तथ्याङ्कशास्त्रको प्रयोगको वर्णन गर्नुहोस् ।
10. 2063 Q. No. 1 or
Explain the singular and plural definitions of statistics. [10]
तथ्याङ्कशास्त्रको एकवचन र बहुवचन परिभाषाहरूबारे व्याख्या गर्नुहोस् ।
11. 2062 Q. No. 1
Define statistics. Discuss the importance of statistics in economics. [3+7]
तथ्याङ्कशास्त्रको परिभाषा दिनुहोस् । अर्थशास्त्रमा तथ्याङ्कशास्त्रको महत्वबारे छलफल गर्नुहोस् ।
12. 2060 Q. No. 1 or
Define statistics. What are its importance and limitations? [4+6]
तथ्याङ्कशास्त्रको परिभाषा दिनुहोस् । यसका महत्व र सीमाहरू के के हुन् ?
13. 2059 Q. No. 1
What is statistics? Explain the important uses and limitations of statistics. [4+6]
तथ्याङ्कशास्त्र भनेको के हो ? तथ्याङ्कशास्त्रको महत्वपूर्ण प्रयोजन र सीमाहरूको वर्णन गर्नुहोस् ।
14. 2056 Q. No. 1
Define statistics. Discuss its scope and limitations. [2+4+4]
तथ्याङ्कशास्त्रको परिभाषा दिनुहोस् । यसको क्षेत्र र सीमाको छलफल गर्नुहोस् ।

2. Collection and Organization of Data

1. 2072 Set C Q.No. 1
Distinguish between census and sampling. Explain the different methods of sampling. [4+6=10]
संगणना र नमूना छनोट विधिहरूका बीच भिन्नता देखाउनुहोस् । नमूना छनोट विधिका विभिन्न तरिकाहरूको बारेमा व्याख्या गर्नुहोस् ।
2. 2072 Set D Q.No. 1
Define Primary and Secondary data. Explain the sources of secondary data. [5+5=10]
प्राथमिक र द्वितीयक तथ्याङ्कको परिभाषा दिनुहोस् । द्वितीयक तथ्याङ्कका स्रोतहरूको व्याख्या गर्नुहोस् ।
3. 2072 Set E Q.No. 1
Define primary and secondary data. Explain methods of primary data collection. [2+8]
प्राथमिक र द्वितीयक तथ्याङ्कको परिभाषा दिनुहोस् । प्राथमिक तथ्याङ्क सङ्कलनका विधिहरूको व्याख्या गर्नुहोस् ।
4. 2071 Supp Q.No. 1
What is census method? Explain its merits and demerits. [4+6]
जनगणना विधि भनेको के हो ? यसका गुण तथा अवगुणहरूबारे व्याख्या गर्नुहोस् ।

5. 2071 Set C Q.No. 1

What is statistics? Describe various methods of primary data collections. [4+6]
 तथ्यांकशास्त्र भनेको के हो ? प्राथमिक तथ्यांक संकलन गर्ने विधिहरूबारे बयान गर्नुहोस् ।

6. 2070 Supp Set B Q.No. 1

What do you mean by sampling method? Explain about various types of sampling methods. [3+7=10]
 नमूना छनौट विधि भनेको के हो ? नमूना छनौट विधिको विभिन्न तरिकाहरूको वर्णन गर्नुहोस् ।

7. 2070 Set C Q.No. 1

Define primary and secondary data. Describe the methods of primary data collection. [3+7]
 प्राथमिक र द्वितीय तथ्याङ्कको परिभाषा दिनुहोस् । प्राथमिक तथ्याङ्क संकलनका विधिहरूको बारेमा चर्चा गर्नुहोस् ।

8. 2069 (Set A) Q. No. 1

Distinguish between census and sampling. Explain about different methods of sampling. [3+7]
 संगणना र नमूना छनौट विधिबीच भिन्नता लेखाउनुहोस् । नमूना छनौट विधिको विभिन्न तरिकाबारे वर्णन गर्नुहोस् ।

9. 2069 (Set B) Q.No. 1

Define primary data. Explain various method of collecting primary data. [3+7= 10]
 प्राथमिक तथ्याङ्कको परिभाषा दिनुहोस् । प्राथमिक तथ्याङ्क संकलन गर्ने विविध तरिकाबारे वर्णन गर्नुहोस् ।

10. 2067 Q. No. 1

Distinguish between primary and secondary data. Explain about various methods of collection primary data. [4+6]
 प्राथमिक र द्वितीय तथ्याङ्क विचको भिन्नता देखाउनुहोस् । प्राथमिक तथ्याङ्क संकलन गर्ने विविध तरिकाबारे वर्णन गर्नुहोस् ।

11. 2066 Q.No. 1 OR

Define secondary data. Describe the sources and reliability of secondary data. [4+6]
 द्वितीयक तथ्याङ्कको परिभाषा दिनुहोस् । द्वितीयक तथ्याङ्कका स्रोत र विश्वासनीयताको चर्चा गर्नुहोस् ।

12. 2065 Q. No. 1 OR

Define primary and secondary data. Explain the reliability of secondary data. [10]
 प्राथमिक र सहायक तथ्याङ्कको परिभाषा दिनुहोस् । सहायक तथ्याङ्कको विश्वासनीयताबारे व्याख्या गर्नुहोस् ।

13. 2064 Q.No. 1 OR

What are primary data? Discuss various methods of collecting primary data. [10]
 प्राथमिक तथ्याङ्क भनेका के के हुन् ? प्राथमिक तथ्याङ्क संकलन गर्ने विभिन्न तरिकाहरूबारे छलफल गर्नुहोस् ।

14. 2062 Q. No. 1 or

Distinguish between primary and secondary data. [10]
 प्राथमिक र द्वितीय तथ्याङ्कका बीच भिन्नता देखाउनुहोस् ।

15. 2061 Q. No. 1

Define secondary data. Describe about its sources. [5+5]
 द्वितीय तथ्याङ्कको परिभाषा दिनुहोस् । यसका स्रोतहरूबारे वर्णन गर्नुहोस् ।

16. 2060 Q. No. 1

What are the methods of data collection? Discuss the precautions to be taken while using secondary data. [6+4]
 तथ्याङ्क संकलनका विविध तरिकाहरू के के हुन् ? द्वितीय तथ्याङ्क प्रयोग गर्दा अपनाउनुपर्ने सतर्कताहरू बारे चर्चा गर्नुहोस् ।

17. 2059 Q. No. 1

What are the 'Census method' and 'Sample method' of data collection? Compare their merits and demerits. [10]
 तथ्याङ्क संकलनमा 'सेन्सस विधि' र 'स्याम्पल विधि' भनेको के के हुन् ? यिनका फाइदा बेफाइदा तुलना गर्नुहोस् ।

18. 2058 Q. No. 1

Distinguish between primary and secondary data. What are the methods of collecting primary data? [4+6]

प्राथमिक तथ्याङ्क र द्वितीय तथ्याङ्कमा भिन्नता देखाउनुहोस् । प्राथमिक तथ्याङ्क संकलन गर्ने विधिहरू के के हुन् ?

19. 2057 Q. No. 1

Distinguish between primary and secondary data. What are the sources of secondary data? [4+6]

प्राथमिक तथ्याङ्क र द्वितीय तथ्याङ्कमा भिन्नता देखाउनुहोस् । द्वितीयक तथ्याङ्कका स्रोतहरू के के हुन् ?

3. Classification, Tabulation and Representation of Data

Theoretical Questions

1. 2061 Q. No. 1 or

What is tabulation? Explain the importance and functions of tabulation. [4+6]

तालिकीकरण भनेको के हो? तालिकीकरणको महत्व र कार्यहरू वर्णन गर्नुहोस् ।

2. 2058 Q. No. 1 or

What is the tabulation of data? Explain the importance of tabulation. [5+5]

तथ्याङ्कीय तालिकीकरण भनेको के हो ? तालिकीकरणको महत्वको व्याख्या गर्नुहोस् ।

3. 2056 Q. No. 1 or

What are the main principles that you would keep in mind while classifying and tabulating the data? Explain. [5+5]

तथ्याङ्कको वर्गीकरण र तालिकीकरण गर्दा तपाईं कुन कुन सिद्धान्तहरूलाई मनन गर्नुहुन्छ ? वर्णन गर्नुहोस् ।

Practical Problems

4. 2072 Set C Q.No. 2i

Draw a multiple bar diagram from the following data. [5]

तलको तथ्याङ्कबाट बहुस्तम्भ चित्र बनाउनुहोस् ।

Year (वर्ष)	Production (Metric tons)/(उत्पादन (मेट्रिक टन))		
	Paddy (धान)	Maize (मकै)	Wheat (गहुँ)
2012	80	40	60
2013	90	60	50
2014	100	50	70

5. 2072 Set D Q.No. 2i

Draw the histogram from the following data. [5]

तलको तथ्याङ्कबाट आवृत्ति आयात चित्र बनाउनुहोस् ।

Expenditure (खर्च)	0-15	15-25	25-35	35-45	45-55	55-65
Families (परिवार)	4	8	12	20	16	12

6. 2072 Set E Q.No. 2i

Draw histogram from the following data. [5]

तलको तथ्याङ्कबाट आवृत्ति आयात चित्र बनाउनुहोस् ।

Income Rs. (आय)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
Families (परिवार)	12	16	18	14	8	4

7. 2071 Supp Q.No. 2i

Draw a histogram from the following data. [5]

तलको तालिकाबाट आयत चित्र तयार गर्नुहोस् ।

Workly Income (मासिक आय) Rs.	0-500	500-1000	1000-1500	1500-2000	2000-2500
No of workers (श्रमिक संख्या)	8	15	32	26	12

8. 2071 Set C Q.No. 2a

Draw a **pie-diagram** from the following data. [5]

तलका तथ्याङ्कबाट वृत्तचित्र बनाउनु होस् ।

Heading (शीर्षक)	Food (खाना)	Education (शिक्षा)	Health (स्वास्थ्य)	Clothing (लत्ता कपडा)	Miscellaneous (विविध)
(Expenditure (in thousands) (खर्च)	40	50	60	30	20

9. 2071 Set D Q.No. 2a

Draw a **multiple bar diagram** from the following data. [5]

तलका तथ्याङ्कबाट बहुस्तम्भ चित्र बनाउनुहोस् ।

Year (वर्ष)	No. of Students, in thousand (कूल विद्यार्थी संख्या) (हजारमा)		
	Humanities (मानविकी)	Management (व्यवस्थापन)	Science (विज्ञान)
2011	60	75	40
2012	70	80	65
2013	80	90	70

10. 2070 Supp Set A Q.No. 2a

Construct the **pie-diagram** of the following data. [5]

तलको तथ्याङ्कबाट वृत्त चित्र बनाउनुहोस् ।

Production उत्पादन	Rice धान	Wheat गहुँ	Barley जौ	Millet कोदो	Maize मकै
Production quantity उत्पादन परिमाण '000' mt	12	14	8	13	13

11. 2070 Supp Set B Q.No. 2a

Draw a **frequency polygon** from the following data. [5]

तलका तथ्याङ्कबाट आधारमा आवृत्ति बहुभुज खिच्नुहोस् ।

Classes वर्गान्तर	15-20	20-25	25-30	30-35	35-40
Frequency आवृत्ति	10	15	25	20	10

12. 2070 Set C Q.No. 2a

Construct the **pie-diagram** from the following data. [5]

तलका तथ्याङ्कबाट वृत्त चित्र बनाउनुहोस् ।

Expenditure Heading खर्चका शीर्षक	Food खाना	Cloth कपडा	Rent भाडा	Travel यात्रा	Education शिक्षा
Expenditure (Rs.) खर्च (रु.)	16000	18000	18000	22000	16000

13. 2070 Set D Q.No. 2a

Draw Multiple Bar Diagram from the following data. [5]

तलका तथ्याङ्कबाट बहुस्तम्भीय चित्र बनाउनुहोस् ।

Year (वर्ष)	2064	2065	2066	2067	2068
1 st Division (प्रथम श्रेणी)	20	25	25	30	40
2 nd Division (द्वितीय श्रेणी)	30	28	35	25	18
3 rd Division (तृतीय श्रेणी)	10	5	4	12	2

14. 2069 (Set A) Q. No. 2a

Draw a **frequency polygon** from the following data. [5]

तलका तथ्याङ्कबाट आकृति बहुभुज खिच्नुहोस् ।

वर्गान्तर (class)	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
वारम्बारता (frequency)	12	15	22	18	7

15. 2069 (Set B) Q.No. 2a

Present the following data by a pie-diagram. [5]

तलका आँकडालाई एक वृत्तचित्रमा प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

Heading (शीर्षक)	Humanities (मानविकी)	Management (व्यवस्थापन)	Science (विज्ञान)	Education (शिक्षा)	Total (जम्मा)
Total no. of students (विद्यार्थीको कूल संख्या)	70	90	80	60	300

16. 2068 Q.No. 2 a

Present the following data by a sub-divided bar-diagram: [5]

तलका तथ्याङ्कलाई खण्डित स्तम्भीय चित्रद्वारा देखाउनुहोस् ।

Year (वर्ष)	Passed no. of students (उत्तीर्ण विद्यार्थी संख्या)			Total no. of students (कूल विद्यार्थी संख्या)
	1st Division (प्रथम श्रेणी)	2nd Division (द्वितीय श्रेणी)	3rd Division (तृतीय श्रेणी)	
2008	75	60	45	180
2009	50	70	30	150
2010	60	75	65	200

17. 2067 Q. No. 2 a

Present the following data by multiple bar-diagram: [5]

तलका तथ्याङ्कलाई बहु-स्तम्भीय रेखाचित्रमा प्रस्तुत गर्नुहोस्:

Year	Total No. of Students (In thousand)		
	Humanities	Management	Science
2007	60	75	40
2008	70	80	65
2009	85	90	85

18. 2066 Q.No. 2 a

Present the following data by multiple bar diagram: [5]

तलका तथ्याङ्कलाई बहु-स्तम्भीय रेखाचित्रमा प्रस्तुत गर्नुहोस्:

Year	Paddy	Maize	Wheat
2061	10	15	30
2062	8	20	20
2063	16	25	15

19. 2065 Q. No. 2 a

Present the following data by multiple bar diagram. [5]

तलका तथ्याङ्कलाई बहु-स्तम्भीय चित्रद्वारा देखाउनुहोस् :

Year (वर्ष)	Production (उत्पादन)		
	Paddy (धान)	Maize (मकै)	Wheat (गहुँ)
2061	10	10	8
2062	15	9	14
2063	14	7	16

20. 2064 Q.No. 2 a

Represent the following data by a sub-divided bar diagram: [5]

तलका तथ्याङ्कलाई खण्डित-स्तम्भीय चित्रद्वारा देखाउनुहोस्:

Year (वर्ष)	Total Student (कूल विद्यार्थी)	Pass (उत्तीर्ण)	Fail (अनुत्तीर्ण)
2001	75	55	20
2002	150	130	20
2003	200	160	40
2004	220	170	50
2005	250	220	30

21. 2063 Q. No. 2 a

Represent the following data by a multiple bar diagram. [5]

तलका तथ्याङ्कलाई बहुस्तम्भीय चित्रद्वारा देखाउनुहोस् ।

Year वर्ष	Paddy धान	Wheat गहुँ	Maize मकै
2059	60	10	12
2060	50	20	10
2061	70	25	30
2062	65	25	20

22. 2062 Q. No. 2a

Represent the following data by a pie-diagram. [5]

तलका तथ्याङ्कलाई वृत्ताकार चित्रद्वारा देखाउनुहोस् ।

Total Expenditure कूल खर्च

Heading शीर्षक	Expenditure (in billion rupees) खर्च (अर्ब रुपैयाँमा)
Defence रक्षा	50
Education शिक्षा	60
Health स्वास्थ्य	40
General साधारण	120
Hydropower जलशक्ति	20
Miscellaneous विविध	10
Total जम्मा	300

23. 2061 Q. No. 2 a

Represent the following figures by multiple bar diagram: [5]

तलका तथ्याङ्कलाई बहुस्तम्भीय चित्रद्वारा देखाउनुहोस् ।

Production (in metric ton) उत्पादन मेट्रिक टनमा

Year वर्ष	Paddy धान	Maize मकै	Wheat गहुँ
2056	10	15	20
2057	15	20	25
2058	20	25	30
2059	25	30	35

24. 2060 Q. No. 2 a

Represent the following figures by multiple bar diagram [5]

तलका आँकडाबाट बहुस्तम्भ भित्र तयार गर्नुहोस् ।

Year वर्ष	1 st div प्रथम श्रेणी	2 nd div द्वितीय श्रेणी	3 rd div तृतीय श्रेणी
2050	10	15	12
2051	15	18	16
2052	25	27	26

25. 2059 Q. No. 2 a

Draw a frequency polygon for the following data. [5]

निम्नलिखित तथ्याङ्कको आधारमा बारम्बारता बहुआयत खिच्नुहोस् ।

Weekly wages (Rs.) हप्ते ज्याला (र.)	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
No. of workers कामदार संख्या	40	51	64	38	7

26. 2058 Q. No. 2 a

Construct a histogram to represent the following data [5]

तलका आँकडाबाट आवृत्ति आयात चित्र बनाउनुहोस् ।

Class वर्गान्तर	5-10	10-15	15-20	20-25	25-30	30-35
Frequency बारम्बारता	12	14	26	11	14	13

27. 2057 Q. No. 2 a

Draw a frequency polygon आवृत्ति बहुभुज खिच्नुहोस् । [5]

X	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
F	4	10	14	18	16	12

28. 2056 Q. No. 2 a

Draw a pie chart from the following data.

[5]

तलका आँकडालाई एक वृत्तचित्रमा प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

Heads शीर्षक	Food खाद्यान्न	Rent भाडा	Clothing लुगाफाटो	Education शिक्षा	Health स्वास्थ्य	Others अन्य
Family expenditure (%) पारिवारिक खर्च (%)	58	12	14	8	5	3

4. Measures of Central Tendency

Theoretical Questions

1. 2059 Q. No. 1 or

What is measures of central tendency? What are the criteria needed for an ideal measure?

केन्द्रीय प्रवृत्ति भनेको के हो ? उत्तम मापनको लागि आवश्यक अवस्थाहरु के के हुन् ? [5+5]

2. 2057 Q. No. 1 or

What is measures of central tendency? What are the requisites of an ideal measure?

[5+5]

केन्द्रीय प्रवृत्ति भनेको के हो ? आदर्श मापनमा हुनुपर्ने गुणहरु के के हुन् ?

Practical Problems

3. 2072 Set C Q.No. 2ii

Calculate the geometric mean from the following data.

[5]

तलको तथ्याङ्कबाट ज्यामितीय मध्यक गणना गर्नुहोस् ।

Marks (अङ्क)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50
Frequency (आवृत्ति)	6	3	9	8	5

Ans: 20.9

4. 2071 Supp Q.No. 2ii

Find the median from the following table.

तलको तालिकाबाट मध्यिका पत्ता लगाउनुहोस् ।

Marks (अङ्क)	1-10	1-20	1-30	1-40	1-50
Frequency (आवृत्ति)	1	3	6	8	10

Ans: 26.67

5. 2067 Q. No. 2 b

Find median from the following

[5]

तलको तालिकाबाट मध्यिका निकाल्नुहोस् ।

Wages	10 - 20	20 - 30	30 - 40	40 - 50	50 - 60
No. of Workers	3	9	12	10	6

Ans: 36.67

6. 2066 Q.No. 2 b

Find the Geometric Mean form the following data:

[5]

तलका तथ्याङ्कबाट ज्यामितीय औसत पत्ता लगाउनुहोस्:

Marks	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
No. of Students	3	6	11	5	2	3

Ans: 34.38

7. 2065 Q.No. 2 b

Find the A.M. from the following data:

[5]

तल दिएका तथ्याङ्कबाट अंकगणीतिय मध्यक निकाल्नुहोस्:

Marks obtained (प्राप्ताङ्क)	0-20	0-40	0-60	0-80	0-100
No. of students (विद्यार्थीको संख्या)	10	18	30	40	45

Ans: 46.44

8. 2064 Q.No. 2 b

Find the A.M. from the following data: [5]

तल दिइएका आँकडावाट अंकगणितीय मध्यक निकाल्नुहोस्:

Marks (प्राप्ताङ्क)	0-20	0-40	0-60	0-80	0-100
No. of Students (विद्यार्थी संख्या)	10	25	65	80	100

Ans: 54

9. 2063 Q. No. 2 b

Find the median from the following table: [5]

तल दिइएको तालिकावाट मध्यका निकाल्नुहोस्।

Age उमेर	0-15	15-30	30-45	45-60	60-75	75-90
Population in lakh जनसंख्या	20	40	50	30	20	10

Ans: 100

10. 2062 Q. No. 2 b

Find the mean from the following data: [5]

तल उल्लेखित आँकडावाट मध्यक निकाल्नुहोस्।

Marks	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90
No. of students	3	12	15	10	5	3	1	1

Ans: 39

11. 2061 Q. No. 2 b

Find the mean from the following data: तलका आँकडावाट मध्यक निकाल्नुहोस्। [5]

Class interval	10-20	10-30	10-40	10-50	10-60	10-70	10-80	10-90
Frequency	4	16	56	97	124	137	146	150

Ans: 46.333

12. 2060 Q. No. 2 b

Compute the arithmetic mean from the following data: [5]

तलका आँकडावाट मध्यक निकाल्नुहोस्।

Height in cm	(x)	15	20	25	30	35	40
No. of plants	(f)	1	3	9	21	11	5

Ans: 30.3 cm

13. 2059 Q. No. 2 b

Find the median from the following data [5]

निम्न लिखित तथ्याङ्कवाट मध्यक निकाल्नुहोस्।

Weight in kgs तौल कि.ग्रा.मा	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90
No. of students विद्यार्थी संख्या	10	12	25	25	3

Ans: 66.2

14. 2058 Q. No. 2 b

Find the average temperature from the following data: [5]

तलका तथ्याङ्कवाट औसत तापक्रम पत्ता लगाउनुहोस्।

Temp. तापक्रम °C	10-15	15-20	20-25	25-30	30-35
No. of days दिन संख्या	10	24	26	20	20

Ans: 23.3°C

15. 2057 Q. No. 2 b

Find the lower quartile from the following data. [5]

निम्न तथ्याङ्कवाट तल्लो चतुर्थक पत्ता लगाउनुहोस्।

Marks	Less than 10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70 and above
No. of students	1	5	8	14	18	8	4	2

Ans: 30.714

16. 2056 Q. No. 2 b

Find the median from the following data [5]

तलको तथ्याङ्कवाट मध्यमान पत्ता लगाउनुहोस्।

Marks	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
No. of students	8	15	20	20	17

Ans: 57

5. Measure of Dispersion

Practical Problems

1. 2072 Set D Q.No. 2ii

Find the standard deviation from the following data. [5]

तलको तथ्याङ्कबाट प्रमाप विचलन पत्ता लगाउनुहोस् ।

Income (Rs.) (आम्दानी)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50
Families (परिवार)	4	7	10	5	4

Ans: 12.09

2. 2072 Set E Q.No. 2ii

Find the standard deviation from the following data. [5]

तलको तथ्याङ्कबाट प्रमाप विचलन पत्ता लगाउनुहोस् ।

Wage (ज्याला)	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
Labour (श्रमिक)	2	4	8	5	3

Ans: 11.4

3. 2071 Set C Q.No. 2b

Find the standard deviation from the following data. [5]

तलका तथ्याङ्कबाट स्तरीय विचलन पत्ता लगाउनुहोस् ।

Marks (अंक)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50
Frequency (आवृत्ति)	6	8	10	8	4

Ans: 12.42

4. 2071 Set D Q.No. 2b

Find the standard deviation from the following data. [5]

तलका तथ्याङ्कबाट स्तरीय विचलन पत्ता लगाउनुहोस् ।

Marks अंक	12	16	20	25	40
No. of Student विद्यार्थी संख्या	8	10	15	12	5

Ans: 7.6279

5. 2070 Supp Set A Q.No. 2b

Find the standard deviation from the following data. [5]

तलको तथ्याङ्कबाट प्रमाप विचलन गणना गर्नुहोस् ।

Wages ज्याला	50-100	100-150	150-200	200-250	250-300	300-350
No. or workers श्रमिक संख्या	25	18	12	6	5	4

Ans: 74.91

6. 2070 Supp Set B Q.No. 2b

Find the standard deviation from the following data. [5]

तलका तथ्याङ्कको प्रमाप विचलन गणना गर्नुहोस् ।

Marks below अंकभन्दा कम	10	20	30	40	50
No. or students विद्यार्थी संख्या	25	40	55	60	70

Ans: 8.52

7. 2070 Set C Q.No. 2b

Find the standard deviation from the following data. [5]

तलका तथ्याङ्कको प्रमाप विचलन निकाल्नुहोस् ।

Income आम्दानी	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100	100-120
Families परिवार	6	7	8	9	12	8

Ans: 34.724%

8. 2070 Set D Q.No. 2b

Find the standard deviation from the following data. [5]

तलका तथ्याङ्कको प्रमाप विचलन निकाल्नुहोस् ।

Age उमेर	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
Frequency आवृत्ति	3	5	12	8	5	2

Ans: 12.89%

9. 2069 (Set A) Q. No. 2b

Find the standard deviation from the following data. [5]

निम्नलिखित तथ्यांकबाट विचलन गणना गर्नुहोस्।

Marks अंक	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
No of Students विद्यार्थी संख्या	4	12	16	10	8	2

Ans: 12.8

10. 2069 (Set B) Q.No. 2b

Find the standard deviation from the following data. [5]

निम्नलिखित तथ्यांकबाट विचलन गणना गर्नुहोस्।

Wages (ज्याला)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
No. of workers (कामदार संख्या)	15	20	30	45	12	8

Ans: 15.66

11. 2068 Q.No. 2b

Find the standard deviation from the following data. [5]

तलका तथ्याङ्कबाट प्रमाप विचलन पत्ता लगाउनुहोस्।

Marks (अङ्क)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
No. of Students (विद्यार्थी संख्या)	4	10	20	18	12	6

Ans: 17.2

6. Law of Indices

1. 2072 Set C Q.No. 3i

If $a + b + c = 0$, prove that, (यदि $a + b + c = 0$ भए प्रमाणित गर्नुहोस्): [5]

$$\frac{1}{1 + x^b + x^c} + \frac{1}{1 + x^c + x^a} + \frac{1}{1 + x^a + x^b} = 1$$

2. 2071 Set C Q.No. 3b

If $a^x = b$, $b^y = c$ and $c^z = a$, prove that: $xyz = 1$. [5]यदि $a^x = b$, $b^y = c$ and $c^z = a$, भए प्रमाणित गर्नुहोस्: $xyz = 1$.

3. 2071 Set D Q.No. 3a

Prove that (प्रमाणित गर्नुहोस्): [5]

$$\frac{(x^a)^{b+c}}{x^{ab}} \times \frac{(x^b)^{c+a}}{x^{bc}} \times \frac{(x^c)^{a+b}}{x^{ca}} = x^{a^2+b^2+c^2}$$

4. 2070 Set C Q.No. 3a

If $2^x = 3^y = 6^z$, prove that: $\frac{1}{x} + \frac{1}{y} + \frac{1}{z} = 0$ [5]यदि $2^x = 3^y = 6^z$ भए, प्रमाणित गर्नुहोस् $\frac{1}{x} + \frac{1}{y} + \frac{1}{z} = 0$

5. 2070 Set D Q.No. 3a

Find the value of $\frac{2}{x} + \frac{1}{y} - \frac{1}{z}$, if $2^x = 3^y = 12^z$ [5]यदि $2^x = 3^y = 12^z$ भए $\frac{2}{x} + \frac{1}{y} - \frac{1}{z}$ को मान निकाल्नुहोस्।

6. 2068 Q.No. 3a

If $a^m \cdot a^n = (a^m)^n$, show that: $m(n-2) + n(m-2) = 0$ [5]

7. 2067 Q. No. 3 a

Simplify: If $a^x = b^y = c^z$ and $abc = 1$, prove that $x + y + z = 0$ [5]

8. 2066 Q.No. 3 a

Simplify सरल गर्नुहोस्:
$$\frac{\left(x + \frac{1}{y}\right)^x \left(x - \frac{1}{y}\right)^x}{\left(y + \frac{1}{x}\right)^x \left(y - \frac{1}{x}\right)^x}$$
Ans. $\left(\frac{x}{y}\right)^{2x}$

9. 2065 Q. No. 3 a

Simplify (सरल गर्नुहोस्):
$$\left(\frac{X^l}{X^m}\right)^{l+m+n^2} \cdot \left(\frac{X^m}{X^n}\right)^{m^2+mn+n^2} \cdot \left(\frac{X^n}{X^l}\right)^{n^2+nl+l^2}$$
 [5]

Ans: 1

10. 2064 Q.No. 3 a

If $x^a = y^b = z^c$ and $y^2 = xz$, prove that: $\frac{1}{a} + \frac{1}{c} = \frac{2}{b}$ [5]

यदि $x^a = y^b = z^c$ र $y^2 = xz$ हुन्छ भने, प्रमाणित गर्नुहोस्: $\frac{1}{a} + \frac{1}{c} = \frac{2}{b}$

11. 2063 Q. No. 3 a

Simplify सरल गर्नुहोस्:
$$\frac{\left(x^2 - \frac{1}{y^2}\right)^p \left(x - \frac{1}{y}\right)^{q-p}}{\left(y^2 - \frac{1}{x^2}\right)^q \left(y + \frac{1}{x}\right)^{p-q}}$$
 [5]

Ans: $\left(\frac{x}{y}\right)^{pq}$

12. 2062 Q. No. 3 a

Simplify सरल गर्नुहोस्:
$$\left[\frac{x^a(a+b)}{x^{ab}} + \frac{x^b(b+c)}{x^{bc}} + \frac{x^c(c+a)}{x^{ca}} \right] \times X^{-a^2-b^2-c^2}$$
 [5]

Ans: $X^{a^2+b^2+c^2}$

13. 2061 Q. No. 3 a

Prove प्रमाणित गर्नुहोस्:
$$\frac{1}{1+x^{n-m}} + \frac{1}{1+x^{m-n}} = 1$$
 [5]

7. Logarithms and Its Rules and Uses

1. 2072 Set D Q.No. 3ii

Find the value using log table. (लघुगणक तालिका प्रयोग गरी मान पत्ता लगाउनुहोस्।)

$$\frac{45 \times \sqrt{200}}{\sqrt{72}}$$
 [5]

Ans: 74.99

2. 2072 Set E Q.No. 3ii

Find the value using log table. (लघुगणक तालिकाको प्रयोग गरी मान पत्ता लगाउनुहोस्।) [5]

$$\frac{72 \times \sqrt{30}}{\sqrt{150}}$$
 [5]

Ans: 32.2

3. 2071 Supp Q.No. 3i

Find the value using Logarithm table. लघुगणक तालिका प्रयोग गरी मान पत्ता लगाउनुहोस्। [5]

$$\sqrt{\frac{1.234 \times 5.648}{0.125 \times 3.468}}$$

Ans: 4.01

4. 2070 Supp Set A Q.No. 3a

Find the value using logarithm table. लघुगणकको प्रयोग गरेर मान पत्ता लगाउनुहोस् । [5]

$$\sqrt[3]{\frac{59.2 \times 0.981}{1.97 \times (1.2)^3}}$$

Ans: 2.574

5. 2070 Supp Set B Q.No. 3a

Find the value using logarithm table. लघुगणकको प्रयोग गरेर मान पत्ता लगाउनुहोस् । [5]

$$\frac{\sqrt[3]{4000} \times \sqrt{1246}}{(5.05)^3}$$

Ans: 4.3508

6. 2069 (Set A) Q. No. 3a

Find the value of: $\frac{40.23 \times 8006}{30 \times 1.504}$ using log table. [5]

लघुगणकको प्रयोगबाट मान पत्ता लगाउनुहोस् ।

Ans: 7139

7. 2069 (Set B) Q.No. 3a

Find the value of: $2.623 \times \sqrt{\frac{46.3}{72.2}}$ using log table. [5]

लघुगणकको माध्यमबाट मान पत्ता लगाउनुहोस् ।

8. Ans: 2.102060 Q. No. 3 a

Find the value of $\sqrt[3]{\frac{59.2 \times 0.98}{1.07 \times (63.6)^3}}$ using log table. [5]

लघुगणकको प्रयोगबाट मान पत्ता लगाउनुहोस् ।

Ans: 0.00001492

9. 2059 Q. No. 3 a

Find the value of using log table. लघुगणकको प्रयोगबाट मान पत्ता लगाउनुहोस् । [5]

$$854 - \sqrt[5]{1024}$$

Ans: 212.5

$$\sqrt[5]{1024}$$

10. 2056 Q. No. 3 a

Evaluate: $\frac{365.77 \times 0.0785}{5.625}$ using log table. [5]लघुगणकको माध्यमबाट मान पत्ता लगाउनुहोस्: $\frac{365.77 \times 0.0785}{5.625}$

Ans: 5.1045

8. Equations and its Application in Economics

1. 2072 Set C Q.No. 3ii

Solve the following equations: (तलका समीकरणहरू हल गर्नुहोस् ।) [5]

$$\frac{2x}{3} + y = 16, \quad x + \frac{y}{4} = 14$$

Ans: $x = 12, y = 8$

2. 2072 Set D Q.No. 3i

Solve (समाधान गर्नुहोस्): [5]

$$5x - 6y = 72; \quad 2x + 7y = 57$$

Ans: $x = 18, y = 3$

3. 2072 Set E Q.No. 3i

Solve (समाधान गर्नुहोस्): [5]

$$11x - 8y = 42; \quad 7x + 10y = 72$$

Ans: $x = -\frac{26}{9}, y = -\frac{83}{9}$

4. 2071 Supp Q.No. 3ii

Solve the following equations: तलका समीकरणहरू हल गर्नुहोस् :

$$3x + 4y = 27; 5x - 3y = 16$$

[5]

Ans: $x = 5, y = 3$

5. 2071 Set C Q.No. 3a

Solve (हल गर्नुहोस्)

$$4x - 3y = 6; 7x + 3y = 27$$

[5]

Ans: $x = 3; y = 2$

6. 2071 Set D Q.No. 3b

Solve the following equation (तलको समीकरण हल गर्नुहोस्)

$$12x + 19y = 22; 18x + 23y = 44$$

[5]

Ans: $x = 5, y = -2$

7. 2070 Supp Set A Q.No. 3b

Solve the following equations: (तलको समीकरण हल गर्नुहोस्)

$$\frac{x}{9} + \frac{y}{3} = 2x - 3y + 3 = 0$$

[5]

Ans: $x = -1; y = 1/3$

8. 2070 Supp Set B Q.No. 3b

Solve the following equations: (तलको समीकरण हल गर्नुहोस्)

$$\frac{x}{2} + \frac{y}{3} = 4; 2x - y = 2$$

[5]

Ans: $x = 4; y = 6$

9. 2070 Set C Q.No. 3b

Solve the following equations: (तलको समीकरण हल गर्नुहोस्)

$$\frac{x+y}{2} = \frac{3x-5y}{4}, \frac{x-3y}{2} = \frac{x-1}{3}$$

[5]

Ans: $x = 7; y = 1$

10. 2070 Set D Q.No. 3b

Solve the following equations for x and y. (तलको समीकरण हल गर्नुहोस्)

$$8x + 5y = 6, 5x - 3y = 16$$

[5]

Ans: $x = 2; y = -2$

11. 2069 (Set A) Q. No. 3b

Find the value of x and y from the following equations.

तलका समीकरणबाट x र y को मान निकाल्नुहोस् ।

$$\frac{x+1}{y+1} = \frac{3}{4} \text{ and } \frac{x-1}{y-1} = \frac{2}{3}$$

[5]

Ans: $x = 5; y = 7$

12. 2069 (Set B) Q.No. 3b

Find the equilibrium price and quantity from the following demand and supply equations. [5]

निम्न माग र आपूर्ति समीकरणहरूबाट सन्तुलित मूल्य र परिमाण पत्ता लगाउनुहोस् ।

$$D_1 = 82 - 3P_1 + P_2 \text{ and } D_2 = 92 + 2P_1 - 4P_2$$

$$S_1 = -5 + 15P_1 \quad S_2 = -6 + 32P_2$$

Ans: $P_1 = 5; P_2 = 3$

13. 2068 Q.No. 3b

Find the value of X and Y from the following equations. [5]

$$x+2y = 7; 3x - y = 35$$

Ans: $x = 11; y = -2$

14. 2067 Q. No. 3 b

Solve the equations: $\frac{x}{3} - \frac{y}{2} = 2, \frac{x}{4} - \frac{y}{3} = 2$ [5]Ans: $x = 24; y = 12$

15. 2066 Q.No. 3 b

Solve समाधान गर्नुहोस् :

$$\frac{x+1}{y+1} = \frac{3}{4}; \frac{x-1}{y-1} = \frac{2}{3}$$

[5]

Ans: x = 5; y = 7.

16. 2065 Q. No. 3b

Find the values of x and y from the following equations:

तलका समीकरणबाट x र y को मान निकाल्नुहोस्:

$$x + 3 = \frac{8}{y}; 5 - \frac{4}{y} = 3x$$

[5]

Ans: x = 1, y = 2

17. 2064 Q.No. 3 c

Find the values of x and y from the following equations:

तलका समीकरणहरूबाट x र y को मान निकाल्नुहोस्:

$$\frac{x}{9} - \frac{y}{3} = 2x - 3y + 3 = 0.$$

[5]

Ans: x = -3; y = -1

18. 2063 Q. No. 3 c

Find the values of x and y from the following equations:

तलका समीकरणहरूबाट x र y को मान निकाल्नुहोस् ।

$$12x + 85y + 49 = 0; 19x - 34y - 91 = 0$$

[5]

Ans: x = 3, y = -1

19. 2062 Q. No. 3 c

Find the values of x and y from the following equations:

तलका समीकरणहरूबाट x र y को मान निकाल्नुहोस् ।

$$\frac{2x}{3} + y = 18 \text{ and } x + \frac{y}{4} = 12$$

[5]

Ans: x = 9, y = 12

20. 2061 Q. No. 3 b

Find the equilibrium price and quantity if $Q_d = 420 - 5P$ and $Q_s = -60 + 3P$ यदि माग र पूर्ति समीकरणहरू क्रमशः $Q_d = 420 - 5P$ and $Q_s = -60 + 3P$ छन् भने सन्तुलन मूल्य

र परिमाण पत्ता लगाउनुहोस् ।

[5]

Ans: P = Rs. 60, Q = 120

21. 2060 Q. No. 3 b

Solve the equation समीकरण हल गर्नुहोस् : $\frac{2}{3x+y} = \frac{5}{x-2y} = \frac{17}{3}$

[5]

Ans: x = -27/119, y = 39/119

22. 2059 Q. No. 3 b

Solve हल गर्नुहोस्: $2x = 3 + 4y$; $2y = 3x - 4$

[5]

Ans: x = 5/4, y = -1/8

23. 2059 Q. No. 3 b

Find the equilibrium price and quantity if सन्तुलित मूल्य र परिमाण पत्ता लगाउनुहोस्

 $D = 120 - 5/11 P$ and $S = 12 + 2P$ where $D = S$

[5]

Ans: P = Rs. 44, D = 100 and S = 100

24. 2058 Q. No. 3 b

Solve हल गर्नुहोस् : $3x + 4y = 27$; $5x - 3y = 16$

[5]

Ans: x = 5, y = 3

25. 2057 Q. No. 3 b

Solve हल गर्नुहोस् : $7x = 3y - 17$; $2x = 3 - 5y$

[5]

Ans: x = 1.854, y = -1.341

26. 2056 Q. No. 3 b

The demand and supply functions of a commodity are:

$$Q_D = 500 - 5p; Q_S = 110 + 8p, \text{ Find the equilibrium price and quantity.} \quad [5]$$

कुनै वस्तुको माग र पूर्ति समीकरण निम्नानुसार छन् भने सन्तुलित मूल्य र परिमाण पत्ता लगाउनुहोस् । $Q_D = 500 - 5p; Q_S = 110 + 8p$

Ans: Rs. 30, 350 quantity

9. Equation of Straight Line

1. 2072 Set C Q.No. 3iii

Find the equation of the straight line passing through the point $(-1, 3)$ and with ratio of x-intercept to y-intercept is 2:3. (विन्दु $(-1, 3)$ बाट भएर जाने एवम् X-खण्ड र Y-खण्डको अनुपात 2:3 हुने सरल रेखाको समीकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।) [5]

Ans: $3x + 2y = 3$

2. 2072 Set D Q.No. 3iii

Find the equation of the straight line which passes through the point $(5, 6)$ and has intercepts on the axes equal in magnitude but opposite in sign. (विन्दु $(5, 6)$ भएर जाने र अक्षहरूमा बराबर परिमाणका तर विपरित चिन्हका खण्ड बनाउने सरल रेखाको समीकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।) [5]

Ans: $x - y + 1 = 0$

3. 2072 Set E Q.No. 3iii

Find the slope and intercepts of the equation of straight line. $2x + 3y = 15$ [5]
सरल रेखाको समीकरण $2x + 3y = 15$ को ढलौं तथा खण्डहरू पत्ता लगाउनुहोस् ।

Ans: Slope (m) = $-\frac{2}{3}$, x-intercept (a) = $\frac{15}{2}$, y-intercept (b) = 5

4. 2071 Supp Q.No. 3iii

Find the equation of a straight line which passes through the point $(-4, 8)$ and making equal intercepts on the axes. [5]

विन्दु $(-4, 8)$ बाट भएर जाने र दुवै अक्षहरूमा बराबर खण्डहरू बनाउने सरल रेखाको समीकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।

Ans: $x + y = 4$

5. 2071 Set C Q.No. 3c

Find the equation of straight line which passes through the point $(3, -4)$ and has intercepts on the axes equal in magnitude but opposite in sign. [5]

विन्दु $(3, -4)$ बाट भएर जाने र अक्षहरूमा बराबर तर विपरित चिन्हका खण्डहरू बनाउने सरल रेखाको समीकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।

Ans: $x - y = 7$

6. 2071 Set D Q.No. 3c

Find the equation of straight line which passes through the point $(-1, 3)$ and having x-intercept thrice of y-intercept. [5]

विन्दु $(-1, 3)$ बाट भएर जाने र y-खण्डभन्दा x-खण्ड तेब्वर हुने सरल रेखाको समीकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।

Ans: $3x + y = 3$

7. 2070 Supp Set A Q.No. 3c

Find the equation of the straight line which makes x-intercept three times the y-intercept and passes through the point $(4, -4)$. [5]

x-अक्षमा बनाउने खण्ड y-अक्षमा बनाउने खण्डको तिन गुणा हुने र विन्दु $(4, -4)$ बाट जाने सरल रेखाको समीकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।

Ans: $x + 3y + 8 = 0$

8. 2070 Supp Set B Q.No. 3c

Find the equation of the straight line whose intercepts on the x-axis and y-axis are respectively twice and thrice that of the line $10x + 15y = 30$. [5]

सरल रेखा $10x + 15y = 30$ ले x अक्ष र y अक्षमा बनाउने खण्डहरूको क्रमशः दुई गुणा र तिन गुणा खण्ड बनाउने सरल रेखाको समीकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।

Ans: $x + y = 6$

9. 2070 Set C Q.No. 3c

Find the equation of the straight line which passes through the point (3, 4) and makes intercepts on the axes, the sum of whose length is 10. [5]

विन्दु (3, 4) बाट जाने र अक्षहरूमा बनाउने खण्डहरूको जोड 10 हुने सिधा रेखाको समीकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।

10. 2070 Set D Q.No. 3c

Find the slope and intercepts from the following equation of a straight line. [5]

तलको सरल रेखाको समीकरण भुकाव र खण्डहरू पत्ता लगाउनुहोस् ।

$$3x - \sqrt{3}y = 3\sqrt{3}$$

Ans: Slope: $\sqrt{3}$; Intercepts: $\sqrt{3}$ and -3

11. 2069 (Set A) Q. No. 3b

Find the slope and y-intercept of the line $4x + 3y = 24$. [5]

समीकरण $4x + 3y = 24$ को भुकाव र y-खण्ड निकाल्नुहोस् ।

Ans: $-4/3$ and 8

12. 2069 (Set B) Q.No. 3c

Find the equation of the line whose intercept on the x-axis is three times its intercept on the y-axis and which passes through the point $(-3, 5)$. [5]

x- अक्षमा बनाउने खण्ड y- अक्षमा बनाउने खण्डको तीन गुना बनाउने र विन्दु $(-3, 5)$ बाट जाने सरल रेखाको समीकरण निकाल्नुहोस् ।

Ans: $x + 3y = 12$

13. 2068 Q.No. 3c

Find the slope and Y- intercept of the straight line $4x + 6y = 18$. [5]

सरल रेखा $4x + 6y = 18$ को भुकाव र Y- खण्ड निकाल्नुहोस् ।

Ans: $-\frac{2}{3}$ and 3

14. 2067 Q. No. 3c

Find the equation of the line passing through the point (3, 2) and making intercept on x-axis twice as long as that on the y-axis. [5]

X- अक्षमा बनाउने खण्ड Y- अक्षमा बनाउने खण्डको दुई गुना बनाउने र विन्दु (3,2) बाट जाने सरल रेखाको समीकरण निकाल्नुहोस् ।

Ans: $x + 2y = 7$

15. 2066 Q.No. 3c

Find the equation of a straight line passing through the point $(-4, 8)$ and making equal intercepts on both the axes. [5]

Ans: $x - y = -12$

16. 2065 Q. No. 3c

Find the equation of a straight line joining the two points $(-1, -1)$ and $(8, 11)$. [5]

दुई विन्दु $(-1, -1)$ र $(8, 11)$ जोड्ने सीधा रेखाको समीकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।

Ans: $4x - 3y + 1 = 0$

17. 2064 Q.No. 3 b

Find the equation of the straight line which makes x-intercept three times than y-intercept and passes through the point (1, 2). [5]

x- अक्षमा बनाउने खण्ड y- अक्षमा बनाउने खण्डको तीन गुना बनाउने र विन्दु (1, 2) बाट जाने सरल रेखाको समीकरण निकाल्नुहोस् ।

Ans: $x + 3y = 7$

18. 2063 Q. No. 3 b

What are the three standard forms of equations of a straight line? Find the slope of the straight

line $\frac{x}{a} + \frac{y}{b} = 1$. (सरल रेखा बनाउने समीकरणका तीनवटा रूप के के हुन्? सरल रेखा $\frac{x}{a} + \frac{y}{b} = 1$ को

भुकाव निकाल्नुहोस् । [5]

Ans: $y = mx + c$, $\frac{x}{a} + \frac{y}{b} = 1$, $x \cos \alpha + y \sin \alpha = p$, $-\frac{b}{a}$

19. 2062 Q. No. 3 b

Find the equation of the straight line whose intercepts on the X-axis and the Y-axis are respectively twice and thrice that of the line $10x + 9y = 15$. [5]

सरल रेखा $10x + 9y = 15$ ले X अक्ष र Y अक्षमा बनाउने खण्डको क्रमशः दुई गुणा र तीन गुणा खण्ड बनाउने सरल रेखाको समिकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।

$$\text{Ans: } 5x + 3y = 15$$

20. 2061 Q. No. 3 c

Find the equation of the straight line, which passes through the point (3, -4) and has intercepts on the axes equal in magnitude but opposite in sign. [5]

विन्दु (३, -४) बाट जाने र अक्षहरूमा बराबर परिमाणका तर विपरीत चिन्हका खण्ड बनाउने सरल रेखाको समिकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।

$$\text{Ans: } x - y = 7$$

21. 2060 Q. No. 3 c

Find the equation of the straight line which passes through the point (3, 4) and makes intercept on the axis, the sum of whose length is 14. [5]

विन्दु (३, ४) बाट जाने र अक्षांशहरूमा बनाउने खण्डको जोड १४ भएको सीधा रेखाको समिकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।

$$\text{Ans: } x + y - 7 = 0, \text{ or } 8x + 6y - 48 = 0$$

22. 2059 Q. No. 3 c

Find the slope and intercept of the line: $x - \sqrt{3}y = 3\sqrt{3}$ [5]
तलको समिकरणबाट भुकाव र खण्ड निकाल्नुहोस् ।

$$\text{Ans: } 1/\sqrt{3}, -3$$

23. 2058 Q. No. 3 c

Find the equation of the line which cuts off intercepts -5 and 3 from x and y-axis. [5]

X र Y अक्षमा -५ र ३ काट्ने रेखाको समिकरण पत्ता लगाउनुहोस् ।

$$\text{Ans: } 3x - 5y + 15 = 0$$

24. 2057 Q. No. 3 c

Find the slope and y intercept of the line $2x + 3y = 15$. [5]

समिकरण $2x + 3y = 15$ को भुकाव र Y खण्ड निकाल्नुहोस् ।

$$\text{Ans: Slope} = -2/3, \text{ Y intercept} = 5$$

25. 2056 Q. No. 3 c

Find the equation of a straight line, which passes through the points (4, -4) and whose intercept on the x-axis is 5 times its intercept on the y-axis. [5]

विन्दु (४, -४) बाट जाने सीधा रेखाको समिकरण पत्ता लगाउनुहोस् जसले X अक्षमा बनाउने खण्ड Y अक्षमा बनाउने भन्दा ५ गुणाले बढी हुन्छ ।

$$\text{Ans: } x + 5y + 16 = 0$$

Part B: Basic Economics Concept

10. Nature of Economics

Long Answer Questions

1. 2071 Supp Q.No. 4

Critically explain Robbins' definition of economics. [10]

रविन्सको अर्थशास्त्र सम्बन्धी परिभाषाको आलोचनात्मक व्याख्या गर्नुहोस् ।

2. 2071 Set C Q.No. 4

Distinguish between microeconomics and macroeconomics. Explain the importance of microeconomics. [5+5]

सुक्ष्म अर्थशास्त्र र बृहत अर्थशास्त्रमा के फरक छ? सुक्ष्म अर्थशास्त्रको महत्वबारे व्याख्या गर्नुहोस् ।

3. 2071 Set D Q.No. 4

Critically explain the Marshallian definition of Economics. [10]

मार्शलको अर्थशास्त्रको परिभाषालाई आलोचनासहित व्याख्या गर्नुहोस् ।

4. 2070 Supp Set A Q.No. 4
Critically explain the Marshall's definition of economics. [10]
मार्शलको अर्थशास्त्रको परिभाषालाई आलोचनात्मक रूपमा व्याख्या गर्नुहोस् ।
5. 2070 Set D Q.No. 4
Critically explain the Marshall's definition of economics. [10]
मार्शलको अर्थशास्त्रको परिभाषाको आलोचनात्मक व्याख्या गर्नुहोस् ।
6. 2069 (Set A) Q. No. 4
What is economic development? What are the characteristics of under- developed countries?[10]
आर्थिक विकास भनेको के हो ? कम विकसित देशका विशेषताहरू के के हुन?
7. 2069 (Set B) Q.No. 4
Critically explain Robbins's definition of economics. [10]
रविन्सको अर्थशास्त्रको परिभाषाको आलोचनात्मक व्याख्या गर्नुहोस् ।
8. 2068 Q.No. 4
Critically explain the Marshall's definition of economics. [10]
मार्शलको अर्थशास्त्रको परिभाषाको आलोचनात्मक व्याख्या गर्नुहोस् ।
9. 2067 Q. No. 4
Compare Marshall's definition of economics with that of Robbins. [10]
अर्थशास्त्र सम्बन्धमा रविन्सको परिभाषासँग मार्शलको परिभाषा तुलना गर्नुहोस् ।
10. 2066 Q.No. 4
Critically explain the Marshallian definition of Economics. [10]
मार्शलको अर्थशास्त्रको परिभाषाको आलोचनात्मक समीक्षा गर्नुहोस् ।
11. 2065 Q. No. 4
Critically explain the Marshallian definition of economics. [10]
मार्शलको अर्थशास्त्रको परिभाषाको आलोचनात्मक व्याख्या गर्नुहोस् ।
12. 2064 Q.No. 4
Compare Marshall's definition of Economics with that of Robbins. [10]
अर्थशास्त्र सम्बन्धमा रविन्सको परिभाषासँग मार्शलको परिभाषा तुलना गर्नुहोस् ।
13. 2062 Q. No. 4
Define micro and macroeconomics. Discuss the importance of economic analysis in policy formulation. [5+5]
सूक्ष्म अर्थशास्त्र र बृहत् अर्थशास्त्रको परिभाषा दिनुहोस् । नीति निर्माणमा आर्थिक विश्लेषणको महत्वबारे वर्णन गर्नुहोस् ।
14. 2061 Q. No. 4
What do you mean by scope of economics? Describe the subject matter of economics. [10]
अर्थशास्त्रको क्षेत्र भनेको के हो ? अर्थशास्त्रको विषय वस्तुबारे वर्णन गर्नुहोस् ।
15. 2060 Q. No. 4
Distinguish between micro and macroeconomics. [10]
सूक्ष्म र समष्टि अर्थशास्त्र बीच भिन्नता देखाउनुहोस् ।
16. 2059 Q. No. 4
Explain the Marshall's definition of economics. [10]
अर्थशास्त्रसम्बन्धी मार्शलको परिभाषा वर्णन गर्नुहोस्
17. 2058 Q. No. 4
Critically explain Robbins' definition of economics. [10]
रविन्सको अर्थशास्त्रको परिभाषाको आलोचनात्मक व्याख्या गर्नुहोस् ।
18. 2057 Q. No. 4
Distinguish between micro and macroeconomics. Explain the importance of microeconomics. [4+6]
सूक्ष्म र बृहत् अर्थशास्त्रमा भिन्नता देखाउनुहोस् । सूक्ष्म अर्थतन्त्रको महत्वको व्याख्या गर्नुहोस् ।
19. 2056 Q. No. 4
Compare Marshall's definition of economics with that of Robbins'. [5+5]
मार्शलले दिएको अर्थशास्त्रको परिभाषालाई रविन्सको परिभाषासँग तुलना गर्नुहोस् ।

Short Answer Questions

20. 2072 Set C Q.No. 5i

Explain Marshall's definition of Economics. [5]

मार्शलको अर्थशास्त्रको परिभाषाको व्याख्या गर्नुहोस् ।

21. 2072 Set D Q.No. 5ii

Discuss the main points of Marshall's definition of economics. [5]

मार्शलको अर्थशास्त्रको परिभाषाको मुख्य बुँदाहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

22. 2072 Set E Q.No. 5i

What is micro economics and macro economics? [5]

सूक्ष्म अर्थशास्त्र तथा बृहत् अर्थशास्त्र भनेको के हो ?

23. 2070 Supp Set B Q.No. 5a

Explain the difference between positive economics and normative economics. [5]

वास्तविक अर्थशास्त्र र आदर्श अर्थशास्त्रबीचको भिन्नताको व्याख्या गर्नुहोस् ।

24. 2070 Set C Q.No. 5a

Explain about the subject matter of Economics. [5]

अर्थशास्त्रका विषयवस्तुहरूको बारेमा व्याख्या गर्नुहोस् ।

25. 2069 (Set A) Q. No. 5b

Explain the concept of micro-economics. [5]

सूक्ष्म-अर्थशास्त्रको अवधारणको व्याख्या गर्नुहोस् ।

26. 2064 Q.No. 5 b

Distinguish between positive and normative economics. [5]

यथार्थ अर्थशास्त्र र आदर्श अर्थशास्त्र बीचको फरक बताउनुहोस् ।

Write short notes on

27. 2059 Q. No. 6 a

Normative economics. [5]

आदर्श अर्थशास्त्रको बारेमा छोटो उत्तर दिनुहोस् ।

28. 2058 Q. No. 6 a

Micro and macroeconomics. [5]

सूक्ष्म र समष्टि अर्थशास्त्रको बारेमा टिप्पणी लेख्नुहोस् ।

29. 2057 Q. No. 6 c

Subject matter of economics. [5]

अर्थशास्त्रको विषयवस्तुको बारेमा टिप्पणी लेख्नुहोस् ।

30. 2056 Q. No. 6 c / 2060 Q. No. 6 c

Positive and normative economics. [5]

सकारात्मक र आदर्श अर्थशास्त्रको बारेमा छोटो उत्तर लेख्नुहोस् ।

11. Basic Economic Issues**Long Answer Questions**

1. 2070 Set C Q.No. 4

What is production possibility curve? Explain it with the help of a table and a diagram. [10]

उत्पादन सम्भाव्यता वक्र रेखा भनेको के हो ? यसलाई तालिका र रेखा चित्रको सहायताबाट व्याख्या गर्नुहोस् ।

2. 2063 Q. No. 4

Explain the concept of production possibility curve. Why does it expand outwards? [7+3]

उत्पादन सम्भावना रेखाको अवधारणाबारे व्याख्या गर्नुहोस् । यो रेखा किन बाहिरतिर फुकेको हुन्छ ?

3. 2062 Q. No. 5

Explain the concept of production possibility curve. [10]

उत्पादन सम्भावना रेखाको अवधारणाबारे व्याख्या गर्नुहोस् ।

4. 2059 Q. No. 5

What do you understand by allocation of resource? Describe the production possibility curve graphically. [5+5]

साधनको बाँडफाँड भन्नाले के बुझिन्छ ? चित्रको मद्दतले उत्पादन सम्भाव्यता रेखाको वर्णन गर्नुहोस् ।

Short Answer Questions

5. 2072 Set C Q.No. 5ii
What is production possibility curve?
उत्पादन सम्भाव्यता वक्र रेखा भनेको के हो ? [5]
6. 2072 Set D Q.No. 5j
What is allocation of resources?
स्रोतको वितरण भनेको के हो ? [5]
7. 2072 Set E Q.No. 5ii
Explain production possibility curve (PPC).
उत्पादन सम्भाव्यता वक्रको व्याख्या गर्नुहोस् । [5]
8. 2071 Supp Q.No. 5j
Write short note on scarcity and choice.
दुर्लभता र छनौटबारे छोटकारीमा टिप्पणी लेख्नुहोस् । [5]
9. 2071 Set C Q.No. 5a
Explain the concept of scarcity and choice.
दुर्लभता र छनौटको अवधारणाबारे बयान गर्नुहोस् । [5]
10. 2071 Set D Q.No. 5a
What is production possibility curve?
उत्पादन सम्भाव्यता वक्ररेखा भनेको के हो ? [5]
11. 2070 Supp Set A Q.No. 5a
Explain about the production possibility curve.
उत्पादन संभावना वक्रको व्याख्या गर्नुहोस् । [5]
12. 2070 Supp Set B Q.No. 5b
Write short notes on scarcity and choice.
दुर्लभता र छनौटको बारेमा छोटो टिप्पणी लेख्नुहोस् । [5]
13. 2070 Set D Q.No. 5b
Explain the problems related to allocation of resources in economics.
अर्थशास्त्रमा साधनको बाँडफाँड सम्बन्धी समस्याहरूको बारेमा व्याख्या गर्नुहोस् । [5]
14. 2069 (Set A) Q. No. 5a
Write short note on scarcity and choice.
दुर्लभता र छनौटको बारेमा छोटो टिप्पणी लेख्नुहोस् । [5]
15. 2069 (Set B) Q.No. 5a
Explain the productions possibility curve.
उत्पादन सम्भावना रेखाबारे व्याख्या गर्नुहोस् । [5]
16. 2068 Q.No. 5a
Write short note on allocation of resources.
साधनको वितरणको बारेमा छोटो टिप्पणी लेख्नुहोस् । [5]
17. 2067 Q. No. 5 a
What is allocation of resources?
साधनको वितरण भनेको के हो ? [5]
18. 2066 Q.No. 5 a
What is allocation of resources?
साधनको वितरण भनेको के हो ? [5]
19. 2065 Q. No. 5 b
What is meant by allocation of resources?
साधनको वितरण भन्नाले के बुझिन्छ ? [5]
20. 2064 Q.No. 5 c
What does scarcity mean in economics?
अर्थशास्त्रमा दुर्लभता भनेको के हो ? [5]

Write short notes on

21. 2063 Q. No. 5 c / 2062 Q. No. 6 c / 2057 Q. No. 6 (b)

Allocation of resources.

[5]

साधनको बाँडफाँडको बारेमा टिप्पणी गर्नुहोस् ।

22. 2061 Q. No. 6 (c) / 2059 Q. No. 6 (b)

Production possibility curve.

[5]

उत्पादन सम्भाव्यता वक्ररेखाको बारेमा छोटो उत्तर दिनुहोस् ।

23. 2060 Q. No. 6 (a) / 2058 Q. No. 6 (b) / 2056 Q. No. 6 (a)

Scarcity and choice.

[5]

दुर्लभता र छनौटको बारेमा छोटो उत्तर दिनुहोस् ।

12. National Income Accounting**Long Answer Questions**

1. 2072 Set C Q.No. 4

What is national income? Describe the various concepts of national income.

[3+7=10]

राष्ट्रिय आम्दानी भन्नाले के बुझिन्छ ? राष्ट्रिय आम्दानीका विभिन्न धारणाहरूको व्याख्या गर्नुहोस् ।

2. 2072 Set E Q.No. 4

Define Gross Domestic Product (GDP) and Gross National Product (GNP). What are the difficulties of NI measurement?

[10]

कूल ग्राहस्थ उत्पादन र कूल राष्ट्रिय उत्पादनको परिभाषा दिनुहोस् । राष्ट्रिय आयको गणनाका कठिनाइहरूको के के हुन् ?

3. 2070 Supp Set B Q.No. 4

Explain about the different concepts of national income.

[10]

राष्ट्रिय आयका विभिन्न अवधारणाहरूको बारेमा व्याख्या गर्नुहोस् ।

4. 2061 Q. No. 5

Explain the concepts of national income: (a) Gross Domestic Product (b) Gross National Income (c) National Income and (d) Personal Income.

[10]

राष्ट्रिय आयको अवधारणाहरू व्याख्या गर्नुहोस्: (क) कूल ग्राहस्थ उत्पादन (ख) कूल राष्ट्रिय उत्पादन (ग) राष्ट्रिय आय (घ) व्यक्तिगत आय

5. 2060 Q. No. 5

What is GNP? Explain the problems of GNP measurement.

[5+5]

कूल ग्राहस्थ उत्पादन भनेको के हो ? यसको मापनमा आउने कठिनाइहरूको बारेमा चर्चा गर्नुहोस् ।

6. 2059 Q. No. 5

Distinguish between GDP and GNP. What are the difficulties in measuring national income?

[4+6]

कूल ग्राहस्थ उत्पादन र कूल राष्ट्रिय उत्पादन बीच भिन्नता छुट्याउनुहोस् । राष्ट्रिय आयको मापनमा आइपर्ने कठिनाइहरू के के हुन् ?

7. 2057 Q. No. 5

What is national income? Explain various methods of measuring national income.

[4+6]

राष्ट्रिय आय भनेको के हो ? राष्ट्रिय आय गणना गर्ने विभिन्न विधिको व्याख्या गर्नुहोस् ।

8. 2056 Q. No. 5

State the meaning of GDP, GNP, NI and Per capita income. Which of them is used as an indicator of national income.

[6+4]

कूल ग्राहस्थ उत्पादन, कूल राष्ट्रिय आय र प्रतिव्यक्ति आयको अर्थ खुलाउनुहोस् । ती मध्ये कुनलाई राष्ट्रिय आयको जीवनस्तर सूचक मानिन्छ ।

Short Answer Questions

9. 2072 Set C Q.No. 5ii

Describe the characteristics of developing countries.

[5]

विकासोन्मुख देशका विशेषताहरूको वयान गर्नुहोस् ।

10. 2072 Set D Q.No. 5ii

Define Gross Domestic Product and Gross National Product.

[5]

कूल ग्राहस्थ उत्पादन र कूल राष्ट्रिय उत्पादनको परिभाषा दिनुहोस् ।